

GAIÁS
CIDADE DA
CULTURA

**AS
MIRADAS
DE
ISAAC**

CENTENARIO
DE ISAAC
DÍAZ PARDO
(1920-2020)

Exposición
Museo Centro Gaiás
6 novembro 2020—
4 abril 2021

XUNTA DE GALICIA

AS MIRADAS DE ISAAC

**Centenario
Isaac Díaz Pardo
(1920-2020)**

**Museo Centro Gaiás
(Andar 1º)**

6 de novembro de 2020 —
4 de abril de 2021

Coincidindo co centenario do nacemento de Isaac Díaz Pardo concibiuse unha exposición que se achegara á súa desbordante personalidade e ao seu amplo e polifacético labor, sempre desde unha visión integradora e unha firme defensa dos valores máis auténticos de Galicia, aos que se entregou sen descanso ao longo da súa fértil existencia.

Para a primeira grande exposición sobre Díaz Pardo despois do seu pasamento en xaneiro de 2012 contárase como comisarios con dous dos seus fillos Xosé e Camilo Díaz Arias de Castro.

Isaac Díaz Pardo fotografado na fábrica de porcelana que fundou na localidade argentina de Magdalena, diante dunha colección de pezas da súa autoría de Cerámicas do Castro (1958).

(1) *Os afogados*, 1946, Isaac Díaz Pardo. Colección de Arte ABANCA

(2) Isaac fotografado no Castro de Samoedo (1956).

(3) Luis Seoane e Isaac, á dereita da fotografía, na fábrica de Magdalena, con amigos/as e colaboradores/as (1962).

EXPOSICIÓN

Estamos ante unha exposición que pretende lembrar a un personaxe irrepitible que abordou múltiples disciplinas, tanto as relativas ao mundo da arte, como ás do intelecto, ás técnicas ou ás industriais e sacou adiante importantes iniciativas que acadaron un salientable papel no conxunto da cultura galega do século XX. Unha mostra que procura, ademais, expresar a excelencia humana de Díaz Pardo, posiblemente o personaxe máis homenaxeado, admirado e querido da historia recente de Galicia

Para aproximármonos ao seu singular universo, a mostra está composta por **obras de arte, obxectos diversos, fotografías, textos, murais, documentos e proxeccións** distribuídos en dez seccións. A través de las analizaranse e divulgaranse ao home e a súa obra: a importancia do pai –Camilo

Díaz Balaño– no desenvolvemento da súa personalidade; a infancia e mocidade compostelá; a faceta de pintor, que deixou unha profunda pegada en todas as súas realizacións; o seu contacto co exilio e o seu compromiso pola recuperación da memoria histórica; o labor como escritor; os emprendementos empresariais, con Sargadelos como insignia das súas realizacións industriais; as iniciativas culturais e investigadoras, entre as que cabe destacar o Seminario de Sargadelos ou o Instituto de Galego de Información; o deseñador industrial que proxectou máquinas, porcelanas, mobles ou Edicións do Castro; o editor imparable; e finalmente o recuperador –con Luis Seoane– da vangarda artística galega anterior á Guerra Civil, coa posta en marcha do Museo Galego de Arte Contemporánea Carlos Maside.

ESPAGO AUDIOVISUAL

A exposición contará cun espazo central vertebrador das súas diferentes seccións, para o que está previsto un audiovisual realizado por **Cecilia Díaz** –fotógrafa especializada en retrato, moda, editorial e produto e xornalista cultural– e **Jordi Cussó** –realizador con traballos nos campos da curtametraxe, a publicidade e os videoclipos musicais– e no que, a través de fragmentos de entrevistas de arquivo, se vai debullando a vida e pensamento de Isaac Díaz Pardo.

Deseño expositivo

Para amosar o rico mundo heteroxéneo do que Díaz Pardo fixo gala e conseguir que o/a visitante capte a esencia deste complexo universo “diazpardo” propónse un deseño expositivo que fragmenta en dez apartados a súa vida e obra para reconstruír, paseniñamente, o macrocosmos que foi a súa peripecia vital.

(1) Camilo Díaz Baliño, no centro da fotografía, rodeado de traballos do seu obradoiro de escenografía na rúa das Hortas (Santiago de Compostela, 1916).

(2) Intervención feita por Isaac na praza do Obradoiro a favor do si no plebiscito do Estatuto de Autonomía (xuño, 1936).

(3) *Autorretrato*, 1944. Isaac Díaz Pardo. Colección Particular

1. O PAI: CAMILO DÍAZ BALIÑO

Todas as facianas plásticas de Camilo e o seu significado: escenografía, gráfica, pintura, heráldica, publicidade... Nesta sección ponse en valor como o seu traballo mellorou o sentido de pertenza da sociedade galega reivindicando e poñéndolle rostro á historia, ás lendas e os mitos de Galicia.

Responsable da sección: Iria-Friné Rivera Vázquez. Historiadora da arte, fotógrafa e divulgadora.

2. COMPOSTELA: INFANCIA E MOCIDADE

Neste apartado percórrese desde a súa nenez na rúa das Hortas ata o obradoiro de escenografía, as súas militancias, o Plebiscito de autonomía, o estoupido da Guerra Civil ata chegar ao estudante de Belas Artes. Procúrase reflectir neste periplo como as súas inxenuidades e a súa creatividade xuvenil anticipaban un talento desbordante cheo de vitalidade.

Responsables da sección: Xosé Díaz Arias de Castro, académico e deseñador gráfico, e Camilo Díaz Arias de Castro, enxeñeiro.

3. A PLÁSTICA

Neste punto, a exposición céntrase na pintura, no debuxo, na gráfica e na escultura para amosar que a plástica de Díaz Pardo converteuse en toda unha disciplina para a creación responsable.

Responsable da sección: Rosario Sarmiento Escalona, xestora cultural, crítica de arte e comisaria de exposicións, especialista en coleccionismo.

4. O EXILIO

Nesta sección proxéctanse a creación en Buenos Aires da sociedade Celtia, que explota a marca Porcelanas de Magdalena, os contactos cos exiliados (Luis Seoane, Rafael Dieste, Arturo Cuadrado, Antonio Baltar, Eduardo Blanco-Amor, Xosé Núñez Búa...) e o traballo de Díaz Pardo para acadar o retorno destas persoas a Galicia como antídoto da desmemoria e a recuperación dos seus coñecementos e prestixio.

Responsable da sección: Ramón Villares, catedrático de Historia Contemporánea da USC e membro da RAG. Foi presidente do Consello da Cultura Galega e reitor da USC.

5. PENSAMENTO E ESCRITA

Sección na que se recolle a súa obra literaria (poesía, teatro, narrativa), a obra ensaística, artigos de prensa, epistolario e a súa colaboración con Luis Seoane en *Galicia Hoy*.

Neste bloque expositivo vaise poder recoller a través do seu material a súa convicción de que o traballo intelectual non valía só para acumular coñecementos, senón para discernir o ben do mal.

Responsables da sección: Xosé Díaz Arias de Castro, académico e deseñador gráfico, e Camilo Díaz Arias de Castro, enxeñeiro.

7. RECUPERACIÓN DA MEMORIA

Sección que afonda no seu papel na creación do Seminario de Sargadelos e das Experiencias de Escola Libre, do Laboratorio Xeolóxico de Laxe, do Instituto Galego de Información, do Diario Galicia e do Seminario de Estudos Galegos.

Deste xeito, permítese comprobar como foi de teimudo Isaac Díaz Pardo en recuperar para Galicia institucións de investigación e coñecemento.

Responsable da sección: Andrés Varela Martínez, doutor en Química pola USC. Foi director do Departamento de Tecnoloxía do Seminario de Estudos Cerámicos de Sargadelos, e Camilo Díaz, como co-responsable.

9. A PALABRA IMPRESA

Esta sección mergúllase na recuperación e divulgación da historia escamoteada a través do labor das coleccións da Editorial Ruedo Ibérico, da creación de toda unha Biblioteca do Exilio o do traballo con Luis Seoane en Edicións do Castro.

Responsables da sección: Xosé Díaz Arias de Castro, académico e deseñador gráfico, e Camilo Díaz Arias de Castro, enxeñeiro.

6. ARTE / INDUSTRIA

Apartado que se centra en Cerámicas do Castro, Cerámica de Sargadelos, a figura de Antonio Raymundo Ibáñez e Reales Fábricas de Sargadelos e o Conxunto Histórico-Artístico de Sargadelos.

Neste punto da exposición constátase como as súas empresas foron creadas para cumprir unha función social: como unha asociación de recursos para satisfacer necesidades, fronte a empresas concibidas como asociacións de intereses para especular cos recursos e as necesidades.

Responsables da sección: Teresa Pena Moreda, directora da Biblioteca Municipal de Lugo e licenciada en Xeografía e Historia, e Fernando Arribas Arias, doutor pola USC, licenciado en Humanidades e mestre. Responsable da área de difusión do Museo Provincial de Lugo.

8. LABORATORIO DE FORMAS: DESEÑO E ARQUITECTURA

Apartado expositivo no que se recolle a súa filosofía creativa de deseñar formas con vocación de futuro pero con raíces na contorna e no pasado para diferenciarse a través do traballo desenvolvido pola Galería Sargadelos e polo Laboratorio de Formas e o seu manifesto, ademais de polo seu deseño cerámico, industria e mobiliario.

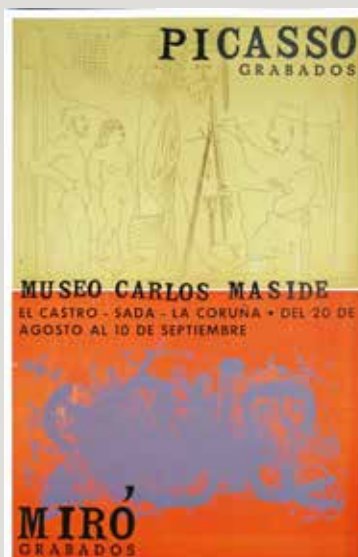
Responsable da sección: Daniel Beiras García-Sabell, arquitecto e urbanista especializado en arquitectura ecolóxica, proxectos de rehabilitación e recuperación do patrimonio histórico.

10. O MUSEO CARLOS MASIDE

A última sección da mostra quere enxalzar a tarefa desta institución para pór en relevo e documentar o movemento innovador da vangarda galega anterior a 1936 con obra de Maside, Castelao, Souto, Colmeiro, Seoane, Laxeiro, Fernández Mazas, entre outros, e a contemporaneidade dos anos setenta e seguintes.

Responsable da sección: Carmela Montero García, documentalista e conservadora da Fundación Luis Seoane. Foi comisaria da mostra *Carlos Maside – Luis Seoane. Aquel abrazo*.

Cartel da primeira mostra sobre Picasso e Miró realizada no Museo Carlos Maside (1971).

Comisariado

Camilo Díaz Arias de Castro (Madrid, 1946) Licenciado en Química e máster en Tecnoloxía Cerámica pola Universidade Nacional de La Plata (Arxentina) en 1975. Profesor de química cerámica na Escola de Artes Aplicadas de Magdalena. En Arxentina, tivo gran relación con exilio galego culto, en especial con Luis Seoane e o grupo de intelectuais que o rodeaban. Traballou e colaborou dende 1960 a 2011 en todas as empresas creadas polo seu pai, Isaac Díaz Pardo, de quen aprendeu as técnicas dos procesos cerámicos desde moi novo, o que impulsou a súa vocación pola enxeñería cerámica no Seminario de Sargadelos, onde deseñou a totalidade dos novos equipos mecánicos de produción e cocción, substituíndoos por outros máis eficaces que aínda hoxe seguen a empregarse nas plantas de produción do grupo Sargadelos. Aprendiz en Cerámicas do Castro (1960-65), responsable de innovación e melloras técnicas en Porcelanas de Magdalena (1965-77), e director de produción e administrador en Fábrica de Cerámica de Sargadelos (1977-2011), cargos que simultaneou coa vocación de enxeñeiro ceramista. En 1982 recibiu un premio do Centro para el Desarrollo Tecnológico Industrial (CDTI) do Ministerio de Industria.

Xosé Díaz Arias De Castro (A Coruña, 1949). A súa colaboración temperá desde finais dos anos sesenta con Isaac Díaz Pardo e Luis Seoane nos proxectos do Laboratorio de Formas (Ediciós do Castro, Museo Carlos Maside e Sargadelos) moldearon a súa vocación polo deseño, fundando varias empresas de comunicación visual (BCD Asociados, Grupo ReVisión Deseño, Imago Mundi Deseño) que abordaron importantes traballos de identidade corporativa, deseño editorial e de espazos expositivos entre 1984 e 2019. En 1996, como testamenteiro da viúva de Luis Seoane, impulsou a Fundación Luis Seoane, da que é patrono vitalicio e vicepresidente do seu padroado. En 2016 ingresou como académico de número na Real Academia Galega de Belas Artes, na súa sección de Artes da Imaxe. É administrador único do Laboratorio de Formas de Galicia S.L., sociedade fundadora de Sargadelos, da que forma parte do seu accionariado.

Entidades Prestadoras das pezas

- Familia Díaz Arias de Castro
- Museo Carlos Maside
- Cerámicas do Castro
- Fábrica de Cerámica de Sargadelos
- Real Patronato de Sargadelos / Casa da Administración
- Seminario de Sargadelos / Laboratorio Xeolóxico de Laxe
- Museo de Belas Artes da Coruña / Deputación da Coruña
- Colección de arte de Afundación
- ABANCA
- Coral de Ruada
- Cantigas e Agarimos
- Biblioteca da Cidade da Cultura
- Instituto Padre Sarmiento
- Fundación Luis Seoane
- RTVE
- TVG
- CGAI
- Filmoteca Nacional

E préstamos de coleccionistas privados.

Catálogo

O **catálogo** da mostra contará, ademais dos textos dos comisarios e das responsables das seccións, coas colaboracións de:

Francisco Díaz-Fierros Viqueira. Doutor en Farmacia pola USC e catedrático de Edafoloxía e Química Agrícola.

Xosé Ramón Fandiño. Escritor e editor. Traballou no Instituto Galego de Información do Grupo Sargadelos. Foi coordinador da Gran Enciclopedia Galega Silverio Cañada.

Charo Portela. Licenciada en Filoloxía Románica pola Universidade de Santiago de Compostela. Foi subdirectora de Edicións do Castro e coordinou as actividades culturais do Instituto Galego de Información até o ano 2008.

Esperanza Mariño. Ensaísta, tradutora e investigadora especializada en lingua e literatura galega e crítica literaria.

Deseño do catálogo: Deseño Gráfico Imago Mundi, S.L.

GAIÁS, CIDADE DA CULTURA

A Cidade da Cultura preséntase como un punto de conexión de Galicia co resto do mundo e un motor para impulsar proxectos culturais innovadores. Construída no cumio do Gaiás, un dos montes que rodean Santiago de Compostela, o arquitecto norteamericano Peter Eisenman deseñou esta “cidade” que semella xurdir da terra para erixirse como unha icona da Galicia contemporánea, dialogando coa Compostela milenaria, Patrimonio da Humanidade e destino do Camiño de Santiago.

Este espazo, destinado á cultura, ao emprendemento e á tecnoloxía, acolle catro institucións culturais:

Museo Centro Gaiás. A súa beleza e flexibilidade convérteno no espazo perfecto para acoller exposicións de gran dimensión, eventos culturais e espectáculos de artes escénicas. É o centro cultural e artístico da Cidade da Cultura.

Biblioteca e Arquivo de Galicia. Preservan a memoria bibliográfica e documental da comunidade e actúan como cabeceiras da rede pública de bibliotecas e arquivos.

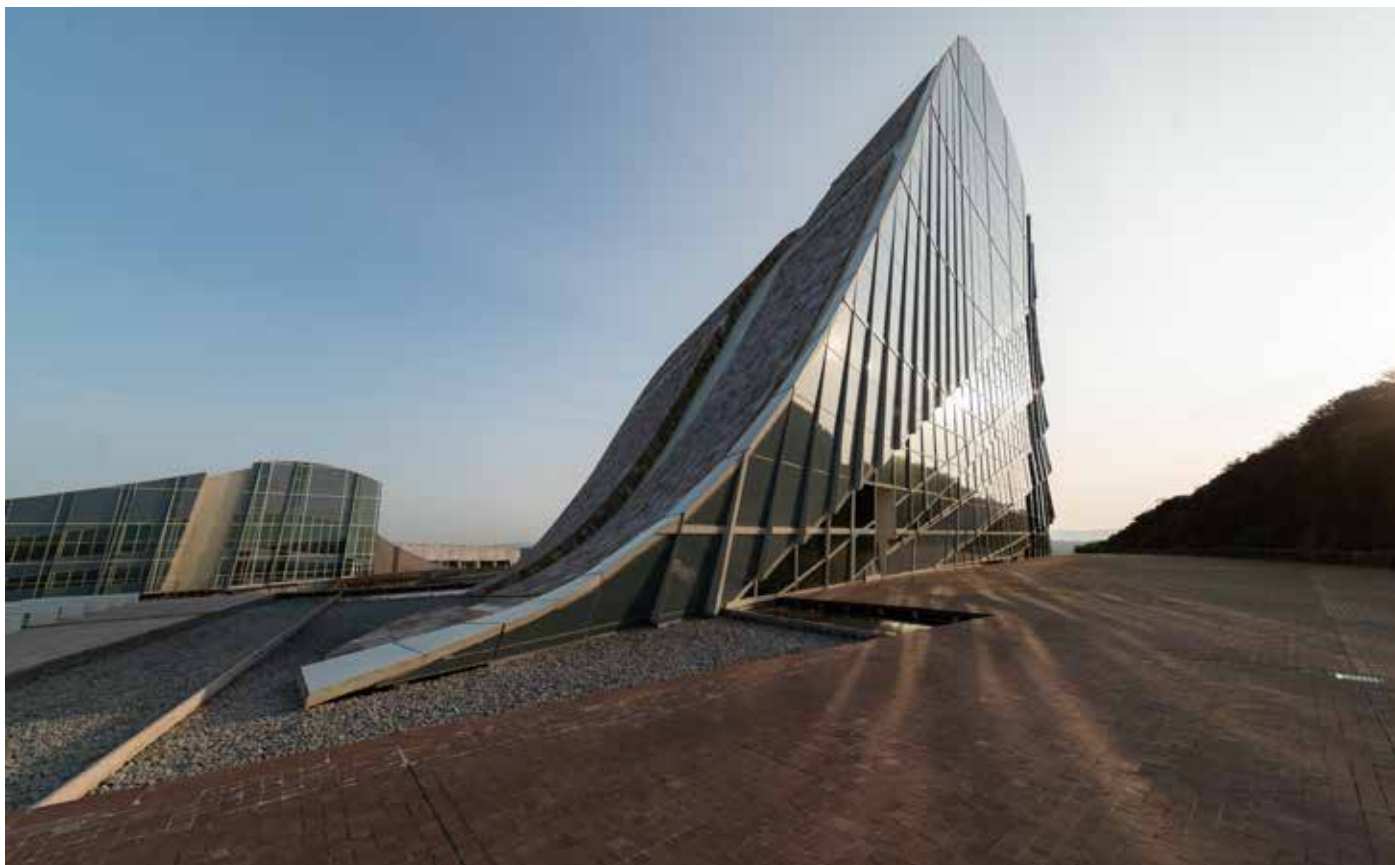
Centro de Emprendemento Creativo. Acolle a Axencia Galega de Industrias Culturais (AGADIC), que impulsa o tecido empresarial no sector cultural, un espazo de *coworking*, un viveiro de empresas e unha área de empresas TIC.

Centro de Innovación Cultural (CINC). É sede da Fundación Cidade da Cultura e da Axencia para a Modernización Tecnolóxica de Galicia, que aglutina os servizos tecnolóxicos da Administración galega.

Espazos naturais. O Bosque de Galicia, o Xardín Literario, o Xardín do Teatro e o Parque do Lago son os espazos verdes cos que conta o Gaiás. Lugares nos que gozar da natureza, descansar, practicar deporte e hábitos de vida saudables a través da súa rede de sendas e admirar novas caras da cidade de Compostela.

MUSEO CENTRO GALIÁS

Referente arquitectónico do século XXI, o Museo Centro Gaiás é un dos edificios máis singulares e con máis posibilidades de uso da Cidade da Cultura, que aspira a converterse no centro expositivo de referencia de Galicia. A espectacularidade da súa fachada, con case 43 metros de altura, e os seus máis de 16.000 metros cadrados de superficie que inclúen espazos expositivos, almacéns e obradoiros, permiten ao Museo Centro Gaiás despregar unha oferta de actividades expositivas e dinamizadoras do sector cultural que o converte nun centro activo e en continua renovación. O Museo Centro Gaiás conta cunha superficie expositiva de 6.600 metros cadrados, dividida en tres plantas superiores e un grande espazo multifuncional na planta inferior, na que é posible materializar retos expositivos de diversa natureza. Desde a súa inauguración en 2012, o Museo Centro Gaiás ten colaborado con institucións culturais sobranceiras.

Institucións colaboradoras

- Centro Galego de Arte Contemporánea. CGAC
- Daros Latinoamérica Collection
- Fundación Cisneros. Colección Patricia Phelps
- Heeresgeschichtliches Museum
- Manchester Art Gallery
- Migros Museum fur Gegenwartskunst
- Museo Arqueológico Nacional
- Museo de Arte Contemporáneo de Castilla y León. MUSAC
- Museu d'Art Contemporani de Barcelona
- Museo de la Catedral de Santiago
- Musée D'Orsay · Museum of Modern Art. MoMA
- Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía
- Museo Nacional del Prado · Museo Sorolla
- Museo Thyssen-Bornemisza · National Museum Wales
- Patronato de la Alhambra y Generalife
- Real Fábrica de Cristales de la Granja. Fundación Centro Nacional del Vidrio
- RijksMuseum
- The Scott Polar Research Institute
- Victoria and Albert Museum · Trinity College, Dublín
- The Bodleian Libraries. University of Oxford
- The Parker Library. Corpus Christi College. Cambridge
- Biblioteca Apostolica Vaticana
- Biblioteca Nacional de España

E importantes coleccións privadas.

FONDO GAIÁS DA EMPRESA GALEGA

//ABANCA

//Afundación

INDITEX

INVERAVANTE

Naturgy

Fundación Barrié

Sabadell

Coren

Campo

GADIS

grupo
NOSA
TERRA 21

Astillero
BARRERAS
VIGO

R

MONBUS

galicia

Exposición

AS MIRADAS DE ISAAC

CENTENARIO DE ISAAC DÍAZ PARDO
(1920–2020)

6 novembro 2020—4 abril 2021
Gaiás, Cidade da Cultura
Museo Centro Gaiás (Andar1º)
Santiago de Compostela

---

cidadedacultura.gal

